Maica Domnului prototip al sfințeniei în istoria umanității.

Parma 11.11.2026

Pr. Pompiliu Nacu

Sfințenia femeilor creștine

Sfințenia în creștinismul ortodox reprezintă împlinirea vocației umane de unire cu Dumnezeu prin har. În Biserica Ortodoxă Română (BOR), recunoașterea și canonizarea sfintelor femei subliniază că drumul spre îndumnezeire este deschis tuturor, indiferent de gen, condiție socială sau epocă istorică. Anul 2026, declarat *Anul comemorativ al sfintelor femei din calendar* de către Patriarhia Română, aduce în prim-plan învățătura că Domnul Iisus Hristos este modelul suprem și Izvorul sfințeniei, iar Maica Domnului este arhetipul și pilda desăvârșită a răspunsului uman la harul divin.

Maica Domnului este prototipul tuturor sfintelor femei, fiind modelul suprem de credință, smerenie, curaj, iubire și ascultare față de Dumnezeu. Sfințenia feminină în neamul românesc se manifestă în patru cete distincte/

- **Femei din popor și mame de sfinți** (precum Sfânta Anastasia Șaguna),
- **Mucenițe și mărturisitoare,** precum Sfânta Evloghia de la Samurcășești,
- **Doamne și principecese ctitore,** așa cum a fost Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu,
- **Cuvioase maici,** precum Sfânta Olimpiada de la Văratec.

Aceste sfinte dovedesc că sfințenia este accesibilă în orice stare a vieții, ele devenind prin jertfa și viața lor rugătoare neîncetate și repere de credință pentru neamul românesc.

Sf. Anastasia Șaguna

Sf. Olimpiada din Fărcașa

Sf. Doamnă Maria Brâncoveanu

Sf. Platonida de la Argeș

Sf. Elisabeta de la Pasărea

Specificitatea sfințenie în neamul românesc

Sfântul Luca afirmă: **„În fiecare neam, cel ce se teme de El şi face dreptate este primit de El“** (Faptele Apostolilor 10, 35),

În una din rugăciunile Liturghiei Sfântului Vasile cel Mare se spune: „Cel ce a făcut minuni prin Sfinții Săi, care bine I-au plăcut Lui, din fiecare neam“.

Sfântul Vasile cel Mare ne spune: „Bune sunt şi fructele altor regiuni, când sunt plăcute şi hrănitoare; dar cu mult mai plăcute decât cele străine sunt fructele din țara noastră, cele care cresc pe pământul nostru; ne dăruiesc, pe lângă desfătare, şi frumusețe, fiindcă aparțin pământului nostru“

Sfântul Vasile cel Mare, *Omilia a XVIII-a la Mucenicul Gordie*, în „Omilii şi cuvântări“, traducere din greacă de pr. prof. dr. Dumitru Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., Bucureşti, p. 292.

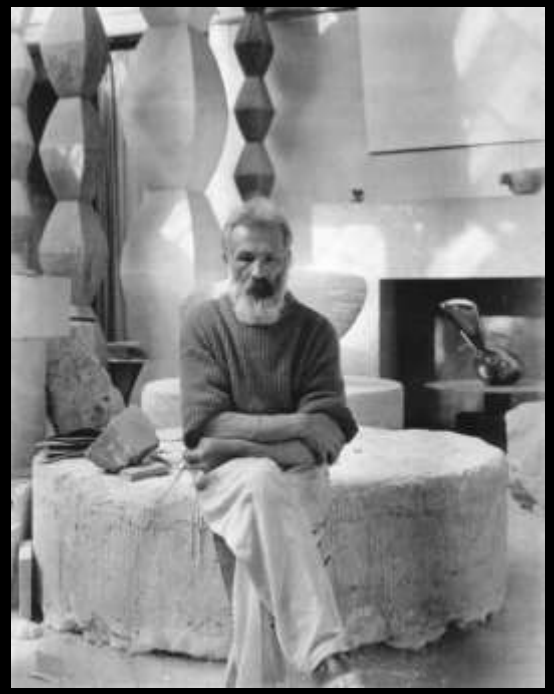

Părintele Stăniloae, citându-l pe părintele Cleopa, spune: „Noi, românii, avem mulţi sfinţi dar aceştia, nedorind să fie cunoscuţi, şi-au ascuns sfinţenia. Poporul însă îi recunoaşte pe sfinţi uneori chiar din timpul vieţii lor pământeşti şi cel mai adesea după moarte“

- De exemplu, cum am putea noi românii să nu ne amintim de geniile culturii româneşti? Cum putem să-l uităm pe Mihai Eminescu, luceafărul poeziei româneşti.
- pe inegalabilul povestitor Ioan Creangă.
- pe genialii compozitori George Enescu şi Ciprian Porumbescu.
- pe enciclopedistul şi istoricul Nicolae Iorga, pe inegalabilul Nicolae Grigorescu,
- pe unicul sculptor Constantin Brâncuşi şi multe alte personalităţi ale culturii pe care i-a dat neamul românesc?

150 de ani de la nașterea lui Constantin Brâncuși

Continuitatea artei țărănești se poate observa în operele lui Constantin Brâncuși. Acesta a avut ca izvor de inspirație arta populară creștină și precreștină, iar în acest sens avem ca exemple: *Coloana Infinitului* care are ca paradigmă arta precreștină, precum și *Masa Tăcerii*. Legat de aceste două monumente, dar și de alte piese de o inestimabilă valoare, specialiștii artei moderne l-au numit pe Brâncuși, „țăranul-demiurg”, „prințul-țăran” sau „părintele-profet al artei moderne”.

BRÂNCUȘI

În anul 1980 a fost descoperit tezaurul de la Hinova, lângă Drobeta-Turnu Severin, tezaur care a aparținut tracilor nord-dunăreni şi care este datat din sec. XIV î. Hr. Printre obiectele respective, care cântăresc aproape 5 kg de aur, cu peste 9639 de piese, a fost găsit şi un important colier din aur, format din elemente romboidale. Modelul romboidal al colierului a rămas întipărit în memoria colectivă a multor generații, fiindcă el a servit ca sursă de inspirație pentru arta țărănească. Există similitudini între imaginea acestui colier precreștin și stâlpii exteriori ale pridvorarelor sau porților caselor.

În partea stângă se află mărgelele ortoedrice de la Hinova, iar în partea dreaptă Coloana Infinitului.

Tezaurul de la Hinova, județul Mehedinți (colecția Muzeului Național de Istorie a României, nr. inv. 150257). Foto Marius Amarie.

Rombul

Rombul are un profund sens teologic și este legat de Euharistie, fiind cunoscut în Evul Mediu ca simbol al pietrei din capul unghiului, o figură geometrică pictată de două ori la Pătrăuți. O dată Iisus culcat pe disc și a doua oară sub altarul unde sunt pregătite pâinea și vinul pentru jertfa euharistică. Ceea ce arată reprezentarea din dreapta este legat de Sfânta Euharistie, ceea ce demonstrează faptul că utilizarea rombului în iconografia frescelor moldovenești nu a fost proiectată întâmplător pentru a umple spațiul mural al bisericii, ci conștient pentru a marca geometric că Iisus este piatra unghiulară a oricărei clădirii bisericești. Gabriel Herea, *Pelerinaj în spațiul sacru bucovinean*, op. cit., p. 33.

Femeia, aspecte generale

- ***Aristotel are păreri contradictorii pentru că pe de** o parte* consideră că femeia este inferioară bărbatului în ceea ce privește autoritatea și capacitatea de conducere, iar în lucrarea sa Politica afirmă că faptul că „tăcerea este podoaba femeii.

- ***Platon are o perspectivă mai nuanțată***. Deși în dialoguri din lucrarea Republica apar idei care reflectă prejudecățile epocii, el admite, că femeile pot avea aceleași aptitudini intelectuale și politice ca bărbații.

- ***În ceea ce privește mitul Pandorei***, în mitologia greacă prin gestul de a deschide vasul, Pandora devine țapul ispășitor pentru căderea umanității din starea paradisiacă inițială.

- În lumea extrem-oriental, ***chineză și japoneză***, unde structura familială și socială era guvernată de o ierarhie publică și politică strict patriarhală, în care femeia părea exclusă din funcțiile oficiale de stat; însă pe de altă parte, femeia are imensă putere morală, afectivă și decizională exercitată din umbră de către mamă în interiorul familiei și asupra destinului bărbaților. ”Femeia nu avea aici nici un acces la funcțiile de stat, dar bărbatul nu lua nici o hotărâre personală sau națională fără a cere încuviințarea mamei sale.

- În perioada ***sovietică***, femeia rămâne pericolul major pentru structurile marxiste în deviațiile lor antiumane, deoarece femeia era păzitoarea valorilor morale și religioase.

Femeia în Vechiul Testament

În Israel, ca și la celelalte popoare antice, femeia se află într-o situație de inferioritate. În redactarea Decalogului (Ex 20, 17), femeia este enumerată alături de sclave, animale și lucruri., fiind considerată un instrument al dorinței bărbatului; în literatura sapiențială este văzută de cele mai multe ori ca un pericol pentru bărbat.

- Sara,
- Rebeca,
- Rahela
- Lia,

Prezența femeilor desfrânate – în genealogia lui Iisus Hristos

- **Tamar** (Matei 1, 3): Era de neam canaanit (păgână). Rămasă fără descendență și nedreptățită de legea leviratului, Tamar îmbracă haine de desfrânată și caută cu disperare să păstreze neamul și făgăduința.

- **Rahav** (Matei 1, 5): Femeie descrisă în Vechiul Testament drept desfrânată, Rahav îi ascunde pe cei doi spioni trimiși de Iosua Navi să cerceteze Ierihonul, mărturisindu-și credința în Dumnezeul lui Israel.

- **Rut** (Matei 1, 5): De neam moabită, provenind dintr-un popor păgân aflat istoric în conflict cu Israel, ea alege din dragoste să se alăture poporului lui Dumnezeu.

- **Batșeba** – „fostă soție a lui Urie Heteul” (Matei 1, 6): David comite adulter cu ea și orchestrează uciderea soțului ei pe câmpul de luptă, însă din această suferință se naște Solomon.

Prezența femeilor desfrânate – în genealogia lui Iisus Hristos

- În vremea respectivă, mediul iudaic acorda o importanță covârșitoare purității genealogice și „sângelui curat”. Prin această listă, Evanghelistul Matei dă o lovitură puternică oricărei forme de mândrie națională sau fariseică, arătând că dreptatea în fața lui Dumnezeu nu se obține prin mândria de neam, ci prin smerenie și întoarcere la El.

- Evanghelia și mântuirea nu sunt destinate unui singur popor exclusivist, ci întregii omeniri. Ele prefigurează deschiderea Bisericii către toate neamurile pământului.

Femeia în Noul Testament

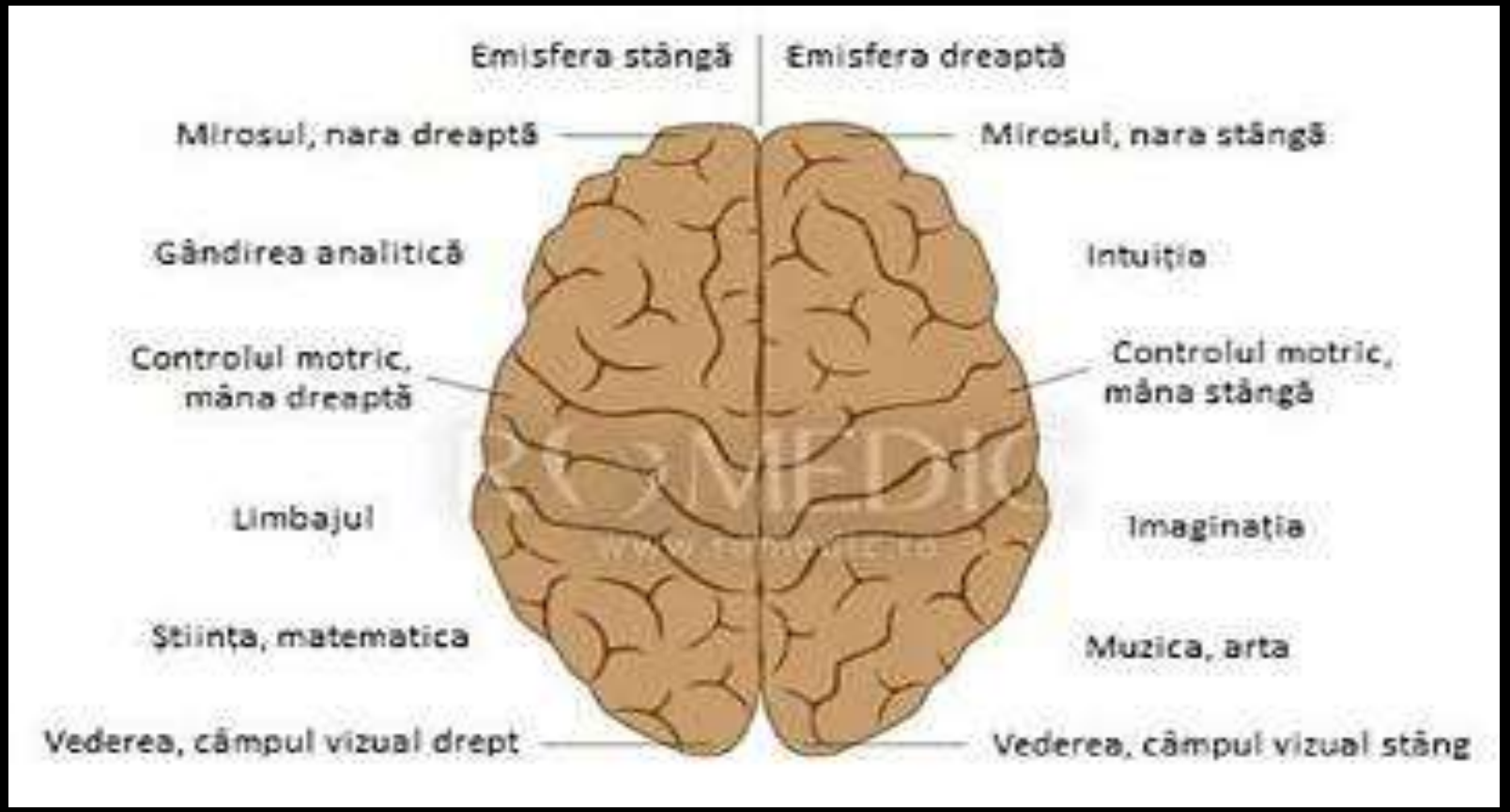
- **Femeia Cananeeancă -textul biblic (Evanghelia după Matei 15, 21-28)**
- **Samarineanca - de la fântâna lui Iacob**
- **Femeia cu scurgere de sânge / Veronica (Vindecarea prin atingere) (Evanghelia după Marcu 5, 25-34)**
- În Noul Testament figura femeii capătă o dimensiune reînnoită prin învățăturile și atitudinea lui Iisus Hristos, putând vorbi de o revoluția spirituală adusă de Iisus Hristos care ridică femeia la egalitate ontologică în fața harului.

Ucenicia și mărturia Învierii

Femeile l-au urmat pe Iisus cu o fidelitate adesea superioară celei a discipolilor bărbați în momentul ultimei crize. Ele sunt prezente la picioarele crucii, asistă la punerea în mormânt și, cel mai important, devin **primele martore ale Învierii** (Maria Magdalena, Ioana, Maria a lui Cleopa). Prin aceasta, ele primesc o misiune apostolică fundamentală și anume aceea de a duce vestea cea bună apostolilor.

Fetele vin pe lume programate cu un comportament feminin, iar aceeași observație se aplică și băieților, în privința comportamentului tipic masculin. Diferențele dintre modul în care bărbații și femeile procesează informația și își amintesc evenimentele au constituit, de-a lungul timpului, atât subiecte de cercetare științifică, cât și teme de umor în cultura populară.

Creierul uman este împărțit în două emisfere cerebrale, stângă și dreaptă, unite prin corpul calos, care permite comunicarea permanentă între acestea.

- ***Emisfera stângă*** este specializată în gândirea analitică, în procesarea informațiilor și controlează partea dreaptă a corpului. Aceasta este responsabilă pentru funcțiile limbajului, precum vorbirea, cititul, scrisul și înțelegerea gramaticii. De asemenea, emisfera stângă are un rol esențial în logică și raționament, permițând analiza datelor
- ***Emisfera dreaptă*** este responsabilă pentru gândirea intuitivă și pentru procesarea holistică și vizual spațială a informațiilor, controlând partea stângă a corpului. Aceasta este implicată în creativitate și în activitățile artistice, precum imaginația, muzica și desenul.

Roger W. Sperry, *Brain and Conscious Experience*, Springer, New York, 1966, pp. 26-30.
John J. Ratey, *Spark: The Revolutionary New Science of Exercise and the Brain*, Little, Brown and Company, New York, 2008,.
Eric R. Kandel, *Principles of Neural Science*, McGraw-Hill Education, New York, 2013, pp. 3-25, 297-320.
Grazia Attili, *Il cervelo in amore - le donne e gli uomni ai tempi delle neuroscienze*, Il Mulino Editore, Bologna, 2017, p. 178.

Femeile zâmbesc mai mult decât bărbații

Chiar și dacă nu vă vine s-o faceți, simplul act al zâmbetului repetitiv ajută la întreruperea tulburărilor stării de spirit și întărește activitatea neuronală menită să mențină o viziune pozitivă asupra vieții. Chiar și dacă mimați un zâmbet, ceilalți oameni vă vor răspunde cu o mai mare generozitate și bunătate. Religie care încorporează zâmbetul într-o practică spirituală este budismul. Zâmbiți când urcați într-un lift sau stați la coadă la supermarket și veți observa că oamenii din jur se vor calma. Vă veți simți mai bine, veți iradia empatie, iar oamenii vor răspunde cu bunătate. După cum scria Thich Nhat Hanh, „Dacă nu vom fi capabili să zâmbim, atunci lumea nu va avea pace”.

Maica Domnului este model al sfințenie

În *Les Litanies de Lorette* Sfânta Fecioară este numită „Steaua dimineții”. Acest era numele lui Lucifer; conform ideii des întâlnite la Sfinții Părinți, ***Lucifer, steaua de dimineață,*** era ființa cea mai apropiată de Dumnezeu, și această apropiere face de înțeles căderea amețitoare în dorința păcătoasă de a fi ca Dumnezeu. Când spunem că Maica Domnului este „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii”, acesta îi ia locul, ceea ce explică de ce, din punct de vedere liturgic, ea este mai *presus de Puterile îngerești*. Centru luminos al firmamentului gata să se cufunde în strălucirea soarelui de amiază – iată cea mai exactă imagine cosmică a femeii în ființa ei. Prospețimea matinală se referă și la castitate.

Paul Evdochimov, *Femeia și mântuirea lumii*, p. 200

Simbolismul Maicii Domnului în Vechiul Testament

- „Rug aprins”
- Fecioara este „poartă”, „ușă” și „punte”,
- „Candelă” și „Cădelniță”
- „Templu”, „Chivot”, „Cort” și „Biserică”
- „Năstrapă de aur”
- „Mlădiță”,
- „Toiag odrăslit”
- „Porfiră înțelegătoare”

1. Theotokos-Născătoare de Dumnezeu

2. *Maica Domnului este Aeiparthenos – Pururea Fecioară.*

Așa cu ne spune Maxim Mărturisitorul la Buna Vestire, îngerul Gabriel îi adresează Feciorei Maria următoarele cuvinte: „Domnul este cu tine”. În acest episod Fecioara Maria nu doar că i s-a dat harul fecioriei perpetue, ci a devenit fundamentul fecioriei pentru alte femei, iar prin ea a fost dată puterea femeilor care doresc să fie fecioare.
Maximus the Confessor, *The Life of the Virgin*, translated with an introduction and notes by Stephen J. Shoemaker, Yale University Press, 2012, p. 51.

3. Panaghia - Atotsfântă

Termenul *Panagia* (sau panaghia) derivă din grecescul antic *Panaghia*, *Παναγια,* și este compus din două cuvinte: παν, pan, "totul" și haghia, "αγιος", "sfânt".

În istoria liturgică și simbolică, termenul "panaghia" capătă sensuri diferite și se referă la:

a) În primul rând se referă la un medalion purtat de episcopii ortodocșși în jurul gâtului, un anumit tip de medalion numit Engolpion, din *grecescul ἐγκόλπιον, enkólpion*, "pe piept", un termen care indică obiectul de pe piept, numit și Panaghia, care reprezintă pe Maica Domnului.

c) În al doilea rând rând "panaghiarul", se referă la un obiect de cult ortodox, format din două părți metalice în formă de disc unite între ele, decorate pe o parte cu imaginea Maicii Domnului și purtată cu un lanț la gât, unde se ținea împărtășania pentru bolnavi.

Modele de panaghiare

Maria, oglinda iubirii şi a desăvârşirii

Vă mulțumesc!